
OBSAH

PŘEDMLUVA	9
Adriana Wiegerová	
ÚVOD	11
Jana Majerčíková	
1/ SOUČASNÉ DĚTI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU - DĚTI GENERACE ALFA KONTEXTY JEJICH ŽIVOTNÍCH A VZDĚLÁVACÍCH PERSPEKTIV	15
Jana Majerčíková, Hana Navrátilová	
Úvod	15
1.1 Dítě a dětství v reflexi postmoderní společnosti	15
1.2 Pojem generace	19
1.3 Koncept kulturních generací	21
1.4 Kritika konceptu kulturních generací a otázky nad existencí generace Alfa	25
1.5 Děti generace Alfa	28
1.6 Prognózy o životních perspektivách generace Alfa	31
1.7 Proměny rozvoje gramotnosti pro generaci Alfa	33
1.8 Digitální gramotnost v komparaci evropských vzdělávacích kurikul	38
1.9 Perspektivy školního vzdělávání generace Alfa	41
Závěr kapitoly 1	45

2/ POZNÁVÁNÍ DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	47
Peter Gavora	
Úvod	47
2.1 Mozek dítěte a poznávání	47
2.2 Zvídavost dítěte pro poznávání	50
2.3 „Teorie“ dítěte o světě	51
2.4 Metakognitivní procesy	54
2.5 Poznávání znaků a vstup do psané kultury	55
2.6 Sociální prostředí a poznávání	56
2.7 Sebepoznání	58
2.8 Emocionální stránka poznávání	59
Závěr kapitoly 2	60
3/ BĚDÁNÍ JAKO CESTA K OBJEVOVÁNÍ A POZNÁVÁNÍ DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU (KONCEPČNÍ VÝCHODISKA BADATELSKY ORIENTO VANÉHO VZDĚLÁVÁNÍ)	63
Adriana Wiegerová	
Úvod	63
3.1 Bádání, vědecké dovednosti, vědecké aktivity	63
3.2 Dítě předškolního věku a bádání	67
3.3 Retrospektivní mezníky směřující k inovacím ve vzdělávání	69
3.4 Jak aplikovat vědecké bádání ve školách aneb cesty k badatelsky orientovanému vzdělávání	70
3.5 Badatelsky orientované vzdělávání s využitím potenciálu „záhady“	72
3.6 Hlasy proti aplikaci badatelsky orientovaného vzdělávání	73
3.7 Naplňování koncepce badatelsky orientovaného vzdělávání učitelem a dítětem	74
Závěr kapitoly 3	79

4/ PŘESVĚDČENÍ UČITELŮ O BADATELSKÝCH AKTIVITÁCH PRO DĚTI V MATEŘSKÉ ŠKOLE	81
Peter Gavora, Adriana Wiegerová	
Úvod	81
4.1 Koncept přesvědčení učitele a metody jeho výzkumu	81
4.2 Vlastní výzkum zaměřený na učitele mateřských škol	83
4.3 Výzkumný vzorek	83
4.4 Výzkumný nástroj a statistické metody	85
4.5 Výsledky výzkumu	87
4.5.1 Přesvědčení učitelů podle jednotlivých položek dotazníku	89
4.5.2 Výsledky podle podskupin učitelů	91
4.7 Diskuse	93
Závěr kapitoly 4	95
5/ BADATELSKY ORIENTOvané VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH	97
Jana Majerčíková	
Úvod	97
5.1 Předškolní vzdělávání v mateřských školách	97
5.2 Teoretický rámec badatelsky orientovaného vzdělávání	100
5.3 Edukační prostředí pro badatelsky orientované vzdělávání	104
5.4 Možnosti aplikace badatelsky orientovaného vzdělávání v mateřských školách	109
Závěr kapitoly 5	113
ZÁVĚR	115
RESUMÉ	117
SUMMARY	119
LITERATURA	121
REJSTRÍK	133

Tabulka 1.1: Členění kulturních generací podle věku	22
Tabulka 1.2: Archetypy, generace a jejich vlastnosti	24
Tabulka 1.3: Úrovně digitální gramotnosti podle evropského rámce DigComp 2.1	36
Tabulka 1.4: Rozdíly v preferencích vzdělávacích postupů u žáků a učitelů	42
Tabulka 2.1: Zařazení jevů mezi živé a neživé dětmi ve věku čtyř až šesti let	52
Tabulka 3.1: Vhodné a nevhodné záhady	73
Tabulka 3.2: Model úrovní bádání podle Bella, Smetany a Binnse	75
Tabulka 3.3: Model úrovní bádání podle S. H. Fradda et al.	75
Tabulka 4.1: Demografická struktura výzkumné vzorky	84
Tabulka 4.2: Ukázka položek Dotazníku přesvědčení o badatelských aktivitách v mateřské škole	85
Tabulka 4.3: Přesvědčení učitelů o badatelských aktivitách v mateřské škole v jednotlivých komponentech dotazníku	88
Tabulka 4.4: Ukazatele normality rozložení dat v komponentech dotazníku o badatelských aktivitách v mateřské škole	88
Tabulka 4.5: Deskriptivní data k dotazníku o badatelských aktivitách v mateřské škole	90
Tabulka 4.6: Přesvědčení učitelů o badatelských aktivitách v MŠ podle stupně vzdělání	91
Tabulka 4.7: Přesvědčení učitelů o badatelských aktivitách v MŠ podle délky praxe	92
Obrázek 1.1: Generace podle roku narození	26
Obrázek 2.1: Vztah mezi zvědavostí a znalostí	51
Schéma 3.1: Badatelský model D. Llewellyna	68
Schéma 3.2: Postup při bádání z pohledu učitele	76
Schéma 3.3: Model učebních postupů 7E	78